

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Quæstio I. De Scientia Dei in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

cognoscenda perfectius alia objecta naturalia. Dein ab omnibus debet admitti, quod dentur plurimae potentiae formaliter tantum distinctae, quae suum actum, sub ea formalitate sibi proprium, per totam aeternitatem non elicient. e. g. potentia vivendi alterum mundum, colloquendi infinitis hominibus nunquam producendis. Si dicas, has potentias esse tantum conditionatas, e. g. si producatur mundus &c. facile responderi potest, etiam illam majorem perfectionem intellectus quo ad aliqua objecta tantum conditionate, quod aliquia posse absoluere se exercere, ut jam ostensum.

272. Dices. Si elevetur simul intellectus, & species naturalis, plus fit, quam si elevetur tantum intellectus: ergo etiam plus fit, si eleventur plures perfectiones, quam si tantum una. Resp. si sermo sit de visione DEI, nego suppositum; non enim datur species DEI: & quidem naturalis est impossibilis; quia esset debita alicui naturae, quod esse non potest. Si autem sermo sit de actibus aliis supernaturalibus circa objecta revelata in ordine ad fidem, nego paritatem; cum enim res non possit cognosci sine specie, nil posset fieri, nisi ista elevaretur, adeoque utique plus fit, quam si non elevetur: posset autem fieri visio eadem in consideratione Theologica, etiam si intellectus esset imperfectior, & non tot perfectiones elevarentur. Hoc tamen addo: si species tantum materialiter sit perfectior, etiam propter ipsam non fore perfectiorem actum supernaturalem: si autem esset formaliter perfectior, e. g. quia esset supernaturalis de objectis altissimis, vel pluribus; non erit contrarium nostrorum conclusio, si dicatur etiam actus perfectior subsequi: hoc ipso tamen erit disparitas inter speciem formaliter perfectiorem, & inter intellectum tantum materialiter perfectiorem. Et haec de visione, adhuc tantum in speculo, & aenigmate cognitam, obscurius dicta sufficiant, quae DEUS det, ut ipsa ejus beatissima fruitione clarius intelligamus.

DISPUTATIO III.

De Scientia DEI.

273. **Q**uatuor in disputationem hanc veniunt Quæstiones. 1. ma. de Scientia DEI in genere, & iis, quæ per modum principiorum ad eam concurrunt, ut intellectus, species, objectum &c. 2. da de Scientia simplicis intelligentiæ. 3. tia. de Scientia visionis. 4. ta. tandem de Scientia media. Et si autem longe plures sint divisiones Scientiæ DEI, tamen trium istarum notitia exactior præ aliis necessaria est ad capienda illa, quæ de Voluntate Divina prædefinante, aut reprobante subjungemus. Unde de his tribus fusius, de aliis tamen etiam, quantum necesse erit, tractabimus.

QUÆSTIO I.

De Scientia DEI in genere.

ARTICULUS I.

An, & quotuplex detur Scientia in DEO.

274. **Q**uædam perfectiones creaturarum tales sunt, ut in ipsa ratione significata per nomen im-

perfectiōnem involvant, v. g. dolere, timere &c. & hæ DEO non conveniunt in propria significatiōne, sed tantum in metaphorica, in qua duntaxat Scripturæ DEO adscribunt dolorem, aut pœnitentiam. Regula autem, an perfectio aliqua in sensu proprio DEO conveniat, ex S. Augustino l. 2. ad Simplicianum tota quæstione 2. da est ista: quando, detractis per præcisionem formalem imperfectionibus omnibus, quæ tali perfectiōni in creaturis solent esse connexæ, manet adhuc ratio significata per nomen, tanquam pura perfectio, tunc ea DEO tribuitur propriæ: secus, si non maneat.

275. Sic, ut ibi S. Augustinus, timor DEI est perfectio in homine, non autem in DEO; quia subtractis imperfectionibus trepidationis, subjectionis, punibilitatis &c. non manet amplius ratio timoris. Econtra, licet misericordia in homine connexa sit cum compassione, seu participatione miseriae, & capacitate ad eandem &c. quia tamen, his per conceptum ablatis, manet adhuc pura perfectio, scilicet bonitas subveniendi, & à miseriis liberandi alium, quæ est ratio misericordia, hæc virtus DEO propriæ tribuitur. Quare, ut ibidem Augustinus, quod aliquando in homine laudabile est, non tale foret in DEO; non enim in DEO laudabilis esset pudor, aut verecundia, vel mutabilitas: at sunt in homine peccante. Quæritur jam, an scientia, propriæ dicta, DEO attribui possit.

276. Dico. In DEO datur scientia veræ, & propriæ dicta, imò omniscientia. ita omnes Catholici. Prob. 1. ex innumeris Scripturæ locis, e. g. Esther 14. v. 14. Domine, qui habes omnem scientiam. ad Rom. 11. v. 33. O altitudo divitiarum sapientie, & scientie DEI. ad Coloss. 2. v. 3. In quo sunt omnes thesauri sapientie, & scientie DEI &c. Consonant SS. PP. ubique, ex quibus D. Dionysius c. 7. de Divinis nominibus de DEO ait: Scire illum omnia, Scriptura testatur; nihilque Divinam scientiam fugere. Ratio autem naturalis hujus conclusionis est; quia DEUS est omniscius, ut num. 130. dictum, & ulterius patet ex eo, quod, nisi esset sapientissimus, non potuisset esse mundi hujus ordinatissimi conditor: nec posset esse ejus providentissimus gubernator, minus universalis omnium judex, nisi esset omniscius: sed nec aliis scientias posset infundere, nisi eas haberet: ergo deberet in DEO dari scientia.

277. Ne autem quæstio fiat de nomine, & tribuatur DEO tantum notitia omnium, non autem scientia; sciendum, quod, detractis omnibus imperfectionibus discursus, habitus, qualitatis &c. quæ scientiæ creatæ connexæ sunt, manet adhuc cognitio certa, & evidens, quæ est pura perfectio, & ratio significata per nomen scientia. Quod autem Logici confundant scientiam cum habitu discursivo, vel ipso discursu, inde est, quod agant de scientia tantum creatæ: SS. PP. autem, & Scripturæ (quæ, quantum possunt, literaliter accipiendæ sunt) agunt de scientia præscidente à creatæ, & increata. Addendum, hanc scientiam, ut digna sit DEO, debere esse perfectissimam, universalissimam, infallibilem, infinitam.

278. Collige ex dictis 1. In DEO admitti posse potentiam metaphysicam, vel logicam intelligendi, non verò potentiam physicam; hæ enim

enim strictè sumpta significat potentiam distinctam ab actu, & ab isto perfectibilem, atque compleibilem, quæ DEO repugnant: at potentia logica dicitur illa, quæ legitimè infertur ex actu, ut sit bona consequentia: actu intelligit, ergo potest intelligere: quæ consequentia etiam valet respectu DEI. Accedit, quod Scripturæ, & SS. PP. sæpè DEO tribuant mentem, aut intellectum, nec ab ullo metaphoricè exponantur, adeoque debeant ea dicta sicut de potentia metaphysica, aut logica accipi. Eodem modo dicens, dari in DEO actum primum metaphysicum, vel logicum intelligendi, non vero physicum.

279. Collige 2. dō. In DEO non dari habitum propriè dictum; habitus enim non dicit facilitatem quamcumque operandi, sed accidentalem, & (ut distinguatur à dispositionibus etiam facilitatibus, sed facile mobilibus) stabilem, superadditam potentiam capaci difficultatis; hoc enim intelligitur per hanc vocem: & nisi hoc intelligeretur, deberet etiam facilitas videndi in oculo dici habitus, quod communissime negatur: talis autem facilitas superaddita repugnat DEO, qui nec additionis, nec difficultatis est capax. Videtur etiam non dari respectu DEI motivum strictè dictum; quia hoc videtur dicere respectum ad mobile, sive ad motionem, quæ DEO non congruunt. Si autem contendas, per motivum duntaxat intelligi rationem assentis, non litigabo.

280. Lis est inter auctores, an in DEO deitur ratio speciei impressæ. Distinguendum existimo: si per hanc intelligatur complementum intellectus per modum coprincipi determinativi ad producendam speciem expressam, non datur in DEO; quia in DEO species expressa, seu cognitionis absoluta est à se, & non producta ab alio: si autem intelligatur tantum applicatio intentionalis, qua objectum quodlibet redditur cognoscibile, aut applicatur intentionaliter intellectui, tunc admitti potest; eoquod essentia DEI sit species omnium rerum. Et qui hanc admittunt, pro se adducunt etiam S. Thomam i. part. quæst. 14. art. 4. in corp. ubi sic habet de DEO: *Cum ipsa sua essentia sit etiam species intelligibilis.* Quando autem dein ibidem dicit, hanc esse identificatam cum intellectu, & cognitione, clare loquitur de identitate tantum reali. Addunt, hanc perfectionem, scilicet esse intentionalem applicationem objecti, non contineri formaliter in intellectu, aut objecto; quamvis continetur aliqua applicatio physica, sicut voluntati absque cognitione objectum jam est physicè applicatum, non tamen intentionaliter adeoque formaliter esse distinctam. Nec obest, quod in DEO omnia sint vitalia; nam etiam species impressa in genere potest realiter esse talis, quamvis in creatis ob limitationem suam non sit talis: sic etiam æternitas DEI realiter est vitalis, quamvis talis non sit duratio creaturæ. Quando autem aliqui negant in Angelis species sui ipsorum, negant tantum realiter, non vero formaliter distinctas, quales etiam tantum in DEO adstruantur ab istis auctoriis.

281. Collige 3. tio. In DEO non dari potentiam discurrendi propriè dictam. ita S. Thomas i. part. quæst. 14. art. 7. ad 2. dicens: *DEUS non cognoscit per causam, quasi prius cognitam, effe-*

tus cognitos: sed eos cognoscit in causa; unde ejus cognitionis est sine discursu, idem sentit Eximus, & communis Theologorum. Prob. Discursus propriè dictus est cognitionis unius ex alio, seu progressus ab una notitia ad aliam, & à noto ad ignotum: hæc non congruunt DEO: ergo, prob. min. Ut procedatur à noto ad ignotum, necesse est, ut veritas consequentis nondum sit nota in antecedente; alias proceditur à noto ad aliud notum, & non ad ignotum: atqui veritas consequentis DEO semper jam nota est in antecedente: ergo, prob. min. Quascunq; præmissas, vel quodcumque antecedens, DEUS comprehensivè cognoscit, quantum in eo signo possunt cognosci: ergo unico intuitu in eodem signo cognoscit, quidquid ex illis vel ratione identitatis, vel ratione connexionis infertur: ergo jam ei consequens est notum in antecedente, adeoque non discurrit ab una veritate ad alteram, sed utramque simul cognoscit. Unde, quando DEUS in sua omnipotencia cognoscit, creaturas possibles, nullatenus discurrit: sed comprehendendo omnipotentiam, simul in ipsa cognoscit omnium possibilitatem, & non primum ex illa hanc infert.

Hinc ulterius modus cognoscendi Divinus est simplicissimus, & nullo modo compostivus, aut divisus; nam compostio, aut divisio tunc sit, quando intellectus concipiens subjectum, primo intuitu nondum videt omnia, quæ de illo affirmari, aut negari possunt, atque ideo progrederetur ad formandos varios conceptus prædicatorum, quæ dein comparat cum subjecto, & vel per compositionem ei tribuit, vel per divisionem negat: quæ longè sunt à DEO.

282. Quæstio autem hæc de nomine fieri posset, an detur in DEO discursus virtualis; ad quam Resp. Si per discursum virtualis intelligitur tantum actus, quo unum cognoscitur in alio, vel cognition tam perfecta, aut perfectior, quam sit discursus formalis, datur in DEO. Si autem intelligitur discursus virtualis strictius talis, ita ut debeat etiam in illo dari progressus à noto ad ignotum, atque notitia unius præsupponi, si non realiter, saltem formaliter, ad notitiam alterius, vel saltem apprehensionis unius illuminare intellectum ad apprehendendum alterum, per priorem apprehensionem nondum ita cognitum, quas dein apprehensiones sequatur actus virtualiter discursivus, eisque suo modo commensuretur; talis discursus virtualis in DEO dari non potest. Et sane videtur ad discursum virtualis plus requiri, quam tantum cognitionis unius in alio.

283. Jam Scientia Divina dividitur multipliciter. 1. mō in primariam, & secundariam. Illa est, qua DEUS cognoscit se ipsum tanquam objectum primarium: secunda, qua cognoscit objecta secundaria, seu creaturas. 2. dō in prædicam, & speculativam. Prior versatur circa objectum operabile: posterior vero versatur circa objectum tantum speculabile. 3. tio. in scientiam approbationis, & simplicis notitia. Illa videt objectum, adjuncta approbatione Divina voluntatis: ista datur, quando deest illa approbatio. Hinc quando DEUS dicitur in Scripturis aliqua nescire, rectè exponit S. Austinus libro 2. do quæstionum super Exodum quæst. 152. dicens: *DEUS dicitur scire, que illi placent, nescire, que dispiacent, non quia ignorat ea, sed quia non*

non approbat. 4. tò in *Scientiam propter quid, & quia.* Illa est scientia effectus per causam: altera causæ per effectum, vel aliud medium con-nexum. 5. tò in *Scientiam simplicis intelligentie, & visionis.* Priore DEUS scit omnia possi-bilia quæ talia, præscindendo suo modo, an exi-stant: posteriorē videt existentia pro aliqua tem-poris differentia.

284. Dividitur 6. tò in *Scientiam necessaria-riam, & liberam.* Illa est, quæ non potest à DEO abesse, & antecedit omne decretum libe-rum DEI: ut est notitia veritatum necessariarum; unde scientia simplicis intelligentie est necessaria: at non omnis scientia necessaria est simplicis intelligentie; nam se ipsum necessariò exi-stentem videt DEUS necessariò per scientiam vi-sionis. Libera est, quæ potest à DEO abesse, & præsupponit liberum decretum DEI actu exi-stens: & talis est scientia de creaturis actu exi-stentibus. Habet ergo scientia necessaria duo prædicata, scilicet, quod non possit à DEO abesse, & quod consequenter detur ante omne de-cretum liberum DEI: libera vero habet duo opposita; scilicet, quod possit à DEO abesse, & præsupponat liberum decretum DEI actualiter existens.

Inter has duas datur scientia participans de utraque unum prædicatum, sed de neutra utrum-que, scilicet, quæ potest à DEO abesse, non au-tem præsupponit liberum decretum DEI actualiter existens, adeoque est medium quoddam inter scientiam necessariam, & liberam. Et hæc est *Scientia media*, de qua, & Physica Præde-terminatio multæ lites inter RR. PP. Dominicano-rum, & nostram scholam. Quidam scientiam hanc volunt esse medium inter scientiam sim-plicis intelligentie, & visionis, quibus non multum repugnabo; quia est quæstio potissimum de nomine.

285. Sed quæstio de re est, an etiam anti-qui jam admiserint scientiam medium; cui re-spondeo, eos nondum hoc nomine usos, quam-vis rem ipsam admiserint. Unde aliquando hanc scientiam contingentium conditionale reduxe-runt ad scientiam simplicis intelligentie, aliquan-do ad scientiam visionis, prout scilicet juxta varia prædicata eam considerarunt, vel eam cum aliis scientiis compararunt: scilicet, sicut crepusculum quandoque dies, quandoque nox vocatur; quia aliquid de claritate diei, & aliquid de obscuritate noctis participat; hinc e. g. à viatore, cui adhuc sufficientem lucem præbet ad iter agendum, vo-catur dies: at ab eo, qui legere debet, & majore luce indiget, atque ingruentibus tenebris literas difficulter discernit, vocatur nox.

Ita scientia media, quia est de plurimis rebus nunquam exituris, & sub ratione tantum condi-tionata, quæ nihil absolute insert, revocatur quandoque ad scientiam simplicis intelligentie, & sic S. Thomas 1. part. quæst. 14. art. 9. in corp. omni-um, quæ nec sunt, nec erunt, nec fuerunt (qua-lia sunt etiam, quæ tantum conditionate essent, nunquam autem absolute erunt) omnium, in-quam, istorum notitiam vocat scientiam simplicis intelligentie. Quia autem eadem scientia media non attingit res sub ratione solius possibilis, sed sub ratione existentie saltē conditionata, videtur à quibusdam aliquando reduci ad scien-

tiam visionis, atque etiam à S. Augustino apud Angelicum 3. part. quæst. 1. art. 5. ad 2. quatenus ibi poenitentiam Tyriorum conditionate tantum futuram supponit prævisam, quod prædicatum propriè convenit scientiæ visionis. Aliæ divisiones scientiæ Divinæ, aut facilè ex terminis capientur, aut hinc inde exponentur.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

286. Ob. 1. S. Hieron, in illa verba.

Mundi sunt oculi tui. Habacuc 1. v. 13. ait. *Absurdum est ad hoc DEI deducere Majestatem, ut sciat per mo-menta singula, quot nascantur culices, quotve mor-riantur &c.* ergo DEUS non habet scientiam re-um omnium perfectissimam. Resp. dist. cons. non habet scientiam specialis providentie, qualem habet de rationalibus. conc. cons. non ha-bet scientiam providentie universalis. neg. cons. Providentia, quam DEUS exercet post prævi-sionem exigentia causarum secundarum, quæ con-juncta sunt ad aliquid efficiendum, dicitur generalis, aut universalis, non, quod non pro-videat ipsis individuis: sed, quia tantum providet modo generali, & omnibus communi: & hanc non negat S. Hieron, nam in illud: *Nonne duo pa-sseres esse veneant. Matth. 10. v. 29.* ait: *Parva animalia, & vilia, absque DEO auctore non decidunt.* & in omnibus est providentia, & que in his peri-tura sunt, sine DEI voluntate non percunt.

Providentia specialis, & particularis est, quam DEUS exercet dando plura supra exigen-tiam causarum secundarum, e. g. Angelos Cu-stodes: & hanc tantum negat S. Hieron, exerce-ri à DEO respectu culicum &c. quod insertur ex ipso illo loco; sic enim paulò post habet: *Ut dum potentiam ejus etiam ad ima detrahimus, in nos ipsis injuriosi sumus, eadem rationabilium, quam irrationabilium, providentiam esse dicentes.* Ex quo ul-terius insert, *stultum esse librum, in quo dicitur, quendam Angelum nomine Tyri præesse reptilibus.* Sic etiam intelligendum illud 1. Cor. 9. v. 9. *Nun-quid de bobus cura est DEO?* De cætero scientia insimorum non est indigna DEO; quia intel-lectum ejus illimitatum non impedit ab altioribus, sicut impediret intellectum creaturæ limi-tatum.

287. Ob. 2. Aliqua vaticinia DEI non vi-dentur impleta, e. g. subversio urbis Ninive: ergo scientia DEI non est infallibilis. Confir. DEUS non cognoscit Chimæras: ergo non cognoscit omnia. Resp. dist. ant. vaticinia DEI absolute, neg. ant. conditionata, & non purificata condi-tione. conc. ant. & neg. cons. Eo ipso, quod condi-tio impleta non fuerit, non debuit impleri conditionatum, seu vaticinum: jam verò plures prophetia comminatoria involunt tacitam condi-tionem: nisi poenitentia, preces &c. interve-niant; sicut parentes etiam solent minari liberis. Ad confirm. dist. ant. non cognoscit eas, prout ab ipso cognoscibiles sunt. neg. ant. aliter. conc. ant. & neg. cons. Fusè hanc quæstionem deducit Gormaz de DEO disp. 5. num. 288. & num. 304. & seq. ubi negat impossibilia in se cognosci pos-

sc tam à DEO, quām ab hominibus: aīque, quōd nos, dum Chimāras cognoscimus, ordinariē fingamus, & duo possibilia combinemus: sicut etiam privations, & negationes concipi-
mus per modum entium positivorum, e.g. tene-
bras per modum formæ nigrae: quæ imperfecta
ratio cognoscendi utique est remota à DEO, qui
per simplicissimum actum cognoscit, & negat
Chimāras.

288. Bartholoz In *thesibus de scientia DEI* quest. 2. art. 3. num. 37. ait, DEUM cognoscere impossibilia, quatenus comprehendit omnia pos-
sibilia, inter quæ, cūm Chimāra non sint, hoc ipso
eas æquivalent, atque sufficienter cognoscit,
quamvis de iis nec affirmativam, nec negativam
propositionem formaliter enunciet. Et hoc vide-
tur esse admentem S. Thomæ 1. part. quest. 14.
art. 10. in corp. ubi ait, mala à DEO cognosci per
cognitionem bonorum; sic enim habet: Cūm hoc
fit esse mali, quod est privatio boni, per hoc ipsum,
quod cognoscit bona, cognoscit etiam mala, sicut
per lucem cognoscuntur tenebre. Unde dicit Diony-
sius septimo capite de *Divinis nominibus*, quod DEI
per semetipsum tenebrarum accipit visionem, non
aliunde videns tenebras, quām à lumine. Item 1. part.
quest. 25. art. 3. in corp. ubi ait: Id enim, quod con-
tradicitionem implicat, verbum esse non potest; quia
nullus intellectus potest illud concipere.

289. Ob. 3. Si potest naturaliter demon-
strari, quod DEUS sit sciens, & intelligens, po-
test naturaliter demonstrari productio Verbi Di-
vini: hoc est falsum, ergo. prob. maj. De ratione
intelligentis est producere verbum, dum intelli-
git: ergo, si demonstratur, DEUM intelligere,
demonstratur, eundem producere verbum, Resp.
neg. maj. ad prob. dist. ant. de ratione intelligentis
fœcundi. conc. ant. tantum intelligentis. neg.
ant. & cons. Etiam Filius Divinus, & Spiritus San-
ctus sunt intelligentes, quin producant Verbum.
In creatis ipsa intellectio producta est jam ver-
bum mentis, ut nostri probabilius docent. In
Divinis intellectio absoluta necessaria, cūm non
sit producta, non est verbum mentis, sed datur
aliud, scilicet Filius Divinus. Quod autem ultra in-
tellecctionem illam necessarius sit terminus aliquis,
ex secunditate ad loquendum productus, non
potest ostendi ratione naturali, sed debet desumi-
ex fide.

290. Ob. 4. contra 1. coroll. Nulla intel-
lectio creata est tam pura, quām Divina: sed o-
mnis intellectio creata est tam pura, ut exclu-
dat à se rationem potentiae metaphysicae: ergo
multo magis hanc excludit intellectio Divina:
ergo etiam DEUS huic identificatus. Conf. DE-
US est purissimus actus: ergo excludit omnem
potentiam. Resp. dist. mai. hoc est, nulla crea-
ta intellectio est tam distincta ab imperfectione,
quām Divina. conc. maj. nulla est tam distin-
cta à perfectione. neg. mai. & omis. vel con-
cess. min. neg. cons. Etiam creata intellectio
non est realiter omnipotens, imo nec est ho-
mo: ergo nec intellectio Divina deberet realiter
esse omnipotens, aut DEUS. Puritas in-
tellecctionis Divinae p̄e creata non stat in exclu-
sione realis identitatis cum pluribus perfectioni-
bus, sed in exclusione imperfectionum falsitatis,
obscuritatis &c. Ad confirm. dist. cons. exclu-
dit potentiam physicam. conc. cons. metaphysi-
cam. neg. cons.

291. Dices 1. S. Thomas negat in DEO poten-
tiam. Resp. dist. negat physicam. conc. metaphysi-
cam. neg. nam 1. part. quest. 41. a. 4. ad 3. sic
habet: Non potest salvari ratio potentia in DEO,
nisi secundum modum intelligendi, & significandi
tantum, & in 1. dist. 7. quest. 1. art. 1. ad 1. ait. In
DEO est omnino idem re essentia, potentia, & operatio:
sed differunt tantum ratione. vide Gormaz de DEO
n. 214. & 216. Dices 2. Ipsa intellectio jam de-
nominat DEUM intelligentem: ergo frustra ad-
ditur prædicatum intellectus. Resp. neg. ant. In
sensu formalis intelligens non tantum dicit intel-
lectionem, sed etiam subjectum aptum; nam si
intellectio uniret lapidi, hic non esset intel-
ligens: tale autem subjectum in sensu formalis est
prædicatum intellectus, seu virtutis potentis in-
telligere.

292. Dices 3. Ergo DEUS concipitur per
modum subjecti perfectibilis. Resp. hoc jam sol-
latum n. 109. Dices 4. Ergo etiam in DEO
dabitur potentia existendi, quod tamen non vi-
detur admittendum. Resp. Si per potentiam tan-
tum intelligitur possiblitas, non est absurdum,
talem possibiliter DEI admittere: at non po-
test concipi in DEO potentia ad existentiam, quasi
ad operationem DEI, sicut intellectus ad intel-
lectionem; quia existentia DEI non concipitur per
modum operationis, ut intellectio. Sic neque
datur potentia similis in DEO ad æternitatem;
quia nec ista concipitur per modum operatio-
nis; sed proprietatis, ut risibile in homine: ne-
mo autem dicit, dari in homine potentiam ad ri-
sibilitatem, sed ad ritum.

293. Ob. 5. contra 2. dam partem ejus-
dem corollarii. In DEO datur intellectio realis:
ergo etiam operatio realis: ergo etiam potentia
realis. Confir. 1. DEUS est realiter potens intelligere:
ergo datur in eo potentia realis. Confir.
2. Pater est principium physicum generandi
Filium, quamvis non influat in generationem
activam secum identificatam: ergo etiam intel-
lectus Divinus potest esse principium, vel poten-
tia physica, et si non physice influat in intel-
lectionem. Resp. neg. cons. Per operationem real-
alem, seu physicam non intelligitur tantum reali-
ter existens, sed realiter producta, & distincta
à potentia, qualis non est intellectio Divina: unde
tantum est operatio metaphysica. Hinc tex-
tu citato n. 291. S. Thomas intellectiō Divi-
nam vocat tantum operationem (per quam in-
telligitur etiam metaphysica) non autem actionem;
quia per hanc intelligitur operatio physica.
Ad 1. confir. dist. cons. datur potentia realis, seu
realiter existens, conc. cons. producens realiter
intellecctionem distinctam. neg. cons. Ad 2. dam
confir. neg. cons. Pater non est principium physi-
cum respectu generationis activæ secum identi-
ficatae; sed respectu generationis passivæ, seu Fi-
liationis realiter distincta.

294. Ob. 6. Plus concipitur operationis
in DEO intelligente, quām in DEO æterno: ergo
operatio realis. Ideo intellectio crea-
ta est actus vitalis; quia est operatio realis: sed
in DEO datur etiam actus vitalis: ergo etiam ope-
ratio realis. Resp. omis. ant. neg. cons. Äter-
nitas DEI communiter concipitur, non ut opera-
tio, sed ut proprietas, sicut etiam immensitas.
Si tamen velis dicere in creatis durationem, &
ubiq.

ubicationem esse operationes necessarias creaturæ, & comparativè ad has etiam concipi aeternitatem, & immensitatem DEI, tanquam operationes metaphysicas DEI, tunc neg. ant. quia non concipitur plus operationis in uno, quam in altero calu; sed tantum concipitur in uno operatio vitalis, in altero non vitalis. Ad conf. neg. ma. Intellectio non ideo, quia est operatio realis, sed, quia est tendentia intentionalis, estactus vitalis.

295. Ob. 7. contra 2. coroll. Omnis virtus est habitus: sed in DEO datur virtus: ergo etiam habitus. Confirm. Melius est operari ex habitu, quam sine illo: sed in DEO datur id, quod est melius: ergo. Resp. Aristoteles 7. ethic. 2. negat in DEO dari vitium, aut virtutem: at tamen SS. PP. passim DEO tribuunt virtutes; hinc dist. maj. virtus creata est habitus. conc. maj. præscindens à creata, & increata, neg. maj. & dist. sic min. neg. conf. Virtus præscindens tantum dicit stabilem determinationem, se tenetem ex parte potentie ad bonum, vel verum. Ad confirm. dist. maj. melius est simpliciter, nulla facta suppositione. neg. maj. melius est ex suppositione potentie imperfectæ. conc. maj. & dist. ant. distincta proportionaliter min. neg. conf. Simpliciter enim perfectius est agere per potentiam ex se facilissimam, nec capacem habitus superadredi.

296. Dices 1. Stabilem determinationem ad verum jam formaliter dicit intellectus Divinus, ergo neque dabatur virtus intellectualis in DEO. Resp. Nisi fiat qualiter de nomine, & per intellectum Divinum intelligatur in omni linea perfectissimus (quo casu erit idem, ac intellectus cum omnibus suis virtutibus) tunc intellectus Divinus non dicit formaliter eam stabilitatem, sed tantum infinitam perspicaciam, & facilitatem intelligendi, præscindendo à cognitione vera, vel falsa. Dices 2. ergo intellectus neque dicit facilitatem intelligendi. Resp. neg. nam pertinet formaliter ad perfectiōnem potentie, ut ex lege sit prompta in sua linea, ut patet in potentia visiva, & pluribus aliis, quæ independenter ab habitibus habent aliquam facilitatem.

297. Ob. 8. contra 3. coroll. Possimus DEUM concipere modò ut cognitionem causæ pro priori, & dein ut cognitionem effectus posteriori: ergo possimus ab ipso abstrahere rationem discursus. Confirm. In DEO datur hic syllogismus: si Petro dedero auxilium A, consentiet: sed istud dabo: ergo consentiet. atqui hic est discursus. ergo. Resp. neg. ant. hoc enim non possimus facere per solam præcisionem, sed debet accedere fictio, & falsitas, vi cuius cognoscitur una cognitione illuminans ad alteram. Ad confirm. neg. maj. Cognitio Divina talis non est, sed nos tantum eam ita exponimus. Ad discursum, ut dictum, requiritur cognitione illuminans intellectum ad inferendam aliam veritatem in præmissis nondum cognitam: hoc autem non contingit in DEO.

298. Ubi nota, quod prima propositio: Si dedero &c. non habeat connexionem cum secunda: dabo &c. adeoque nec ad istam illuminet: neutra etiam seorsim habeat connexionem cum conclusione, adeoque etiam neutra ad illam illuminet: hinc tantum complexum ex utraque illuminat hominem ad inferendam conclusionem adhuc ignotam in præmissis: non autem hoc com-

plexum illuminat DEUM ad inferendam conclusionem ignotam; nam DEUS cognoscendo hoc complexum, eo ipso illud comprehendit, adeoque in illo, & quidem in eodem signo, cognoscit ipsam conclusionem connexam, consequenter hæc non est illi in præmissis ignota, nec tanquam ignota potest inferri. Ex eo autem, quod DEUS cognoscat nostros discursus, tam parum discurrit, quam parum cognoscit obscurè aut falso, dum cognoscit nostras cognitiones falsas, aut obscuras.

299. Ob. 9. contra divisiones scientiæ Divinæ. Scientia DEI necessaria est simpliciter infinita: ergo cognoscit omnia omni modo possibili: ergo non debet assignari in DEO alia scientia. Confirm. 1. Juxta nos una scientia esset perfectior altera: hoc est absurdum: ergo, prob. maj. Scientia creaturæ de actu bono est melior, quam de actu malo: ergo etiam esset melior in DEO. Confirm. 2. Saltem veritas unitus scientiæ esset perfectior altera; quia hæc constituitur ex cognitione, & objecto, consequenter, si objectum esset perfectius, ipsa etiam veritas esset perfectior. Resp. dist. ant. scientia necessaria est simpliciter infinita in sua linea. conc. ant. extra illam. subd. realiter accepta. conc. formaliter accepta. neg. ant & dist. etiam conf. cognoscit omni possibili modo spe-stante ad ejus lineam. conc. conf. omni prorsus modo ad ipsam non spectante, neg. conf. Scientia DEI necessaria formaliter accepta tantum cognoscit objecta quoad predicata necessaria, non vero quoad contingencia.

300. Ad 1. confirm. neg. maj. nam si scientia contingens est adæquate intrinseca DEO, non est perfectior de bono, quam de malo: sicut speculum non est perfectius, si representat pulchrum, quam si deforme, dummodo representet utrumque &que bene, quod facit cognitione Divina respectu mali, & boni. Si scientia est inadæquate extrinseca, iterum non est melior de uno, quam de altero, sicut complexum ex DEO, & creatura non est perfectius quid, quam filius DEUS, de quo num. 146. Ad 2. confirm. sufficit eadem responsio. Frigidè autem quidam contra scientiam medium objiciunt, DEO esse tribuendas scientias integras, non medias: quasi vero, si se deudas medius inter Petrum, & Paulum, tantum sis dimidius homo.

ARTICULUS III.

Quale sit Objectum Scientiæ Divinæ.

301. **O**bjectum cognitionis multipliciter dividitur. 1. in *materiale*, & *formale*. Illud est, quod attingitur à cognitione: formale est motivum, propter quod attingitur. e. g. in hac cognitione: *Dies est*; *quia sol est*: objectum materiale est existentia diei; formale vero præsentia solis: & hoc objectum formale vocatur à Thomistis primarium, ab aliis motivum, ab aliis specificativum. Potest autem esse identificatum cum materiali, ut contingit in veritatibus, per se quoad nos notis, e. g. *Totum est majus sua parte &c.* hic enim ipsa evidencia principii me movet ad ei assentiendum. Utrumque objectum dividitur in *primarium*, & *secundarium*.

secundarium. Materiale primarium est, quod primariò consideratur, e. g. DEUS in Theologia: alia sunt secundaria. Formale primarium est primarium motivum: & secundarium est motivum secundarium.

302. Objectum formale dividitur in *physicè motivum*, & *intentionaliter motivum*. Illud est, quod physicè influit in productionem cognitionis, sive per se ipsum, sive per speciem à se emissam. Alterum est, quod nullum præstat influxum, sed tantum est ratio, ob quam quis huic, vel illi rei assentitur, aut eam cognoscit. Gor-maz addit, *per identitatem motivum*, quando scilicet objectum est identificatum cum cognitione: & ita se habet essentia Divina respectu cognitionis sui ipsius. Dividitur iterum objectum formale in *pure terminativum*, & *determinativum*. Illud est, quod pure terminat tanquam ratio cognitionem, seu actum potentia cognoscitiva jam ex se ad illud objectum cognoscendum determinat. Alterum est, quod potentiam cognoscitivam indifferentem ad cognoscendum, vel non cognoscendum determinat.

303. Ex his habetur 1. nullum objectum formale esse physicè motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nullum potest præstare influxum physicum: adeóque omnia sunt tantum intentionaliter motiva. 2. nullam creaturam esse objectum per identitatem motivum respectu cognitionis Divinæ; quia nulla identificatur; nam etiam dato, quod scientia contingens compleatur per aliquid extrinsecum creatum, per hoc tamen complementum DEUS non cognoscit, sed per solam suam perfectissimam, & simpliciter infinitam quasi formam cognitionis; & complementum juxta suos Patronos non est constitutivum ipsius cognitionis, sed tantum applicatio ejusdem ad objectum; quare, sicut applicatio ignis non urit, ita hoc complementum non cognoscit, neque se ipsum, adeóque non est simul cognitio, & objectum cognitum.

304. Tertiò habetur, respectu scientiæ Divinæ necessaria tantum dari objectum formale pure terminativum; cum enim intellectus Divinus nullo modo sit indifferens, sed necessitatus ad omnia cognoscenda, non potest primùm ab objecto determinari; quamvis enim veritas necessaria ex se sufficiens sit ad determinandum intellectum, non potest tamen determinare jam actum determinatum. 4. at verò respectu scientiæ Divinæ liberae, vel contingens datur objectum formale determinativum; nam ad objecta contingentia cognoscenda intellectus Divinus est indifferens; si enim abessent, uti possunt, DEUS ea non cognosceret, quin mutaretur: ergo debet per illa objecta determinari. Et hinc actus nostri liberi sunt objectum formale intentionaliter motivum determinativum scientiæ Divinæ; nam ipsi determinant ad scientiam, non verò scientiam ad ipsos. His positis

305. Dico 1. Objectum materiale scientiæ Divinæ estum ipse DEUS, tum creaturæ omnes, possibiles, & existentes, & omnia, quæ cognoscibilia sunt, ita certissima omnium. Prob. 1. Corinth. 2. v. 10 dicitur: *Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda DEI*. 2. DEUS esset valde ignorans, si se ipsum, quamvis pulcherrimum objectum nesciret. Quod autem alia omnia co-

gnoscat, adeóque ea sint objectum 'materiale scilicet entia Divinæ, jam probatum est à num. 276. Et confirm. ulterius sic. Intellectus Divinus debet esse summè perfectus in vi cognoscitiva: ergo debet esse cognoscitivus omnis cognoscibilis, prob. conf. alias esset capax nescientiæ, vel ignorantia, quæ utique ipsum dedecet, eique consequenter repugnat. Est autem DEUS ipse objectum suum primarium, creaturæ verò sunt secundarium.

306. Dico 2. DEUS seipsum comprehendit: creaturæ verò supercomprehendit. Prob. 1. pars. S. Thomas 1. part. quest. 12. art. 7. in corp. ait: *Illud enim comprehendit, quod perfectè cognoscitur: perfectè autem cognoscitur, quod tantum cognoscitur, quantum est cognoscibile*. Ex hoc alii tradunt, cognitionem illam esse comprehensivam, quæ in ratione cognoscendi, vel repræsentandi, est tam perfecta, quam perfectum est objectum in ratione cognoscibilis: atqui cognitione Divina, utpote realiter DEO identificata, & infinitè perfecta, est in sua ratione cognoscendi tam perfecta, quam DEUS in ratione cognoscibilis: ergo.

307. Prob. jam 2. da pars. Cognitione Divina infinita in ratione cognoscendi hoc ipso infinitum superat omnem cognoscibilitatem finitam cuiuscunq; creaturæ, adeóque istam excedit, & supercomprehendit. Addendum, quod DEUS cognoscat omnes creaturas simul, si non simulatae objecti, seu per modum infiniti categoriatici (de qua re longa est disputatio apud Philosophos) saltem simulatae cognitionis: hoc est, non cognoscit eas successivè, seu cognoscendo nunc unam, postea aliam, sicut homines successivè discere solent; quod utique DEUM maximè dedecet; sed omnis cognitione, quæ datur in DEO, simul ab æterno datur.

308. Dico 3. Objectum formale cognitionis Divinæ est DEUS, & aliquando etiam creaturæ. Prob. DEUS cognoscit se existere; quia exigit. ergo sibi ipsi est ratio, seu motivum formale. Pariter aliquando cognoscit, & affirmat creaturas, præsertim actus nostros liberos; quia dantur; non enim actus nostri liberi dantur; quia cognoscuntur à DEO: sed vicissim cognoscuntur; quia dantur; adeóque, si interrogaretur DEUS, cur cognosceret illum, vel illum actum liberum, posset respondere: quia exigit: ergo sunt objectum formale intentionaliter motivum ex num. 302.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

309. **O** B. 1. contra 1. illationem num. 303. factam. Essentia Divina determinat DEUM ad cognoscendum: ergo movet ipsum, & est objectum physicè motivum. Confirm. S. Thomas approbat dictum Platonis dicentis, DEUM movere se ipsum: ergo potest respectu DEI dari objectum physicè motivum. Resp. neg. conf. ex hoc tantum sequitur, quod essentia Divina sit objectum intentionaliter motivum. Sed neque essentia Divina, ut præcisa ab intellectu, intentionaliter determinat; quia intellectus Divinus jam ex se est deter-

determinatus ad cognoscenda objecta necessaria, quale etiam est essentia Divina. Neque etiam ex eo, quod cognitio DEI habeat esse ab essentia Divina, aliquid huc probatur; quia tantum habet esse per identitatem: non autem per productiōnem; quod tamen requireretur ad hoc, ut esset objectum physicè motivum. Hinc neque dici potest cognitio Divina procedere ab essentia; hoc enim, strictè acceptum, significat produci: unde tantum dici potest cognitio esse ab essentia tanquam actus secundus metaphysicus. Ad confir. neg. ant. S. Thomas tantum admittit cognitionem Divinam posse impropriè vocari motivum propter aliquam cum hoc similitudinem, eoque, sicut motus est actus mobilis, ita intellectio, seu cognitio, est actus agentis, scilicet metaphysicus, non physicus.

310. Dices. Ad objectum physicè motivum in Divinis non requiritur, ut producat cognitionem: ergo. prob. ant. Licet in creatis objectum determinativum influat in cognitionem, non influat in Divinis: ergo licet in creatis objectum physicè motivum producat cognitionem, non debet producere in Divinis. Resp. neg. ant. ad prob. neg. conf. Tota ratio objecti determinativi stat sine productione, quamvis in creatis conjugatur cum productione: sicut etiam tota ratio objecti formalis, genericè talis, stat sine influxu in cognitionem, quamvis in creatis aliquem præstet, & ideo sit simul physicè motivum: at ratio objecti physicè motivi non stat sine influxu, immo per hoc intelligitur saltem communius illud, quod influit: nec in hac quæstione de voce est à communio recedendum.

311. Ob. 2. contra 4. illationem, n. 304. factam. Objectum formale determinativum specificat actum: atqui nulla creatura potest specificare actum Divinum: ergo nulla potest esse objectum formale determinativum. Confir. Si ponatur scientia DEI compleri per ipsos actus nostros liberos, isti non possunt esse objectum determinativum ejus scientiæ: ergo. prob. ant. Actus isti non possunt determinare ad scientiam, secundum quod est identificata cum DEO; nam sub hac ratione ipsa est necessaria: non ad complementum; alias determinarent ad se ipsos: ergo. Resp. neg. maj. si intelligatur specificatio intrinseca; hanc enim tantum facit objectum physicè motivum, vel juxta Gormaz, etiam objectum per identitatem motivum. Si autem tantum velis dicere, quod objectum creatum aliquo modo extrinsecè specificet cognitionem DEI, quatenus est objectum, à quo dicitur cognitio potius hujus quam illius repræsentatio, non est ullum absurdum hoc admittere. Quæstio hæc est de nomine, in qua facile cum aliis conveniam. Ad confir. neg. ant. ad prob. dist. 1. part. ant. Actus non possunt determinare ad scientiam &c. ut potius existat, quam non existat. conc. ant. ut habeat potius hanc denominationem, quam illam. neg. ant. Sic etiam albedo non determinat murum ad existendum, sed, ut sit potius albus, quam non albus: nec per hoc determinat ad se, sed per se determinat ad certam denominationem.

312. Ob. 3. contra 1. conclusion. Scientia dicit relationem ad objectum: ergo DEUS non cognoscit seipsum. prob. conf. Relatio unius dicit realem distinctionem à correlativo: scientia

DEI non dicit realem distinctionem à DEO: ergo. Confir. Cognitio nihil cognoscens nisi seipsum esset inutilis: sed cognitio DEI sui ipsius nihil cognosceret præter seipsum; quia ipsa esset realiter identificata cum DEO: ergo. Resp. dist. ant. Scientia dicit relationem semper physicam. neg. ant. purè intentionalem. conc. ant. & neg. conf. ad prob. dist. ma. Relatio purè intentionalis dicit realem distinctionem. neg. maj. physica. conc. maj. & conc. min. neg. conf. ita S. Thomas de veritate quæst. 2. art. 2. ad 3. Ad confir. Resp. 1. om. maj. neg. min. quia eadem cognitione, realiter sumpta, cognoscit etiam creaturas. Resp. 2. dist. maj. Si cognitione ipsa non sit infinitè perfecta, & identificata cum plurimis perfectionibus cognoscibilibus. om. maj. secus. neg. maj. & sic dist. min. neg. conf. Quando autem S. Thomas 2. quæst. 1. art. 1. ad 2. dicit, quod primum visibile non possit esse ipsum videre, sive, quod objectum visibile non possit esse visio, loquitur de cognitione creatæ, seu humana, inter quam & Divinam est immensa disparitas.

313. Ob. 4. S. August. l. octoginta trium questionum quæst. 46. de DEO ait: Non enim extra se quidquam possum intuebatur, ut secundum id constitueret, quod constituebat; nam hoc opinari sacrilegum est. ergo DEUS nullas creaturas videt extra se. Confir. DEUS tantum cognoscit suam essentiam, quæ eminenter continet creaturas: ergo istæ non terminant formaliter cognitionem Divinam. Resp. dist. conf. nullas omnino videt. neg. conf. nullas, tanquam ideas, & formas, quibus dirigeretur ad producendas alias ad earum normam. conc. conf. Agit ibi S. August. de ideis Platonicas, negatque alias dari, aut DEO necessaries esse, quam rationes, vel ideas in mente Creatoris existentes. Ad confir. neg. ant. de quo redibit sermo inferius.

314. Ob. 5. contra 2. conclus. Si DEUS comprehensivè cognoscit se ipsum, & consequenter etiam suam cognitionem, tunc cognitione DEI est reflexa: ergo debet hæc ipsa reflexio per novam reflexionem cognosci, & sic in infinitum: hoc dici non potest: ergo. Resp. dist. ant. cognitione DEI est purè reflexa. neg. ant. non purè reflexa. conc. ant. & neg. conf. Cognitio purè reflexa est illa, quam non seipsum, sed aliam realiter distinctam cognoscit: cognitione non purè reflexa est illa, quam non tantum est cognoscens, sed etiam cognita: & talis est cognitione Divina cognoscens, & cognita à se ipsa: unde non debet per novam reflexionem cognosci reflexio; sed ab ipsam cognitione unicó intuitu comprehensivo cognoscitur: nos tamen ob imperfectum nostrum modum concipiendi possumus à cognitione Divina abstrahere reflexiones formaliter distinctas, syncategorematicè infinitas, sed non categorematicè infinitas; quia non possunt dari categorematicè infiniti conceptus, qui tamen constituant distinctionem formalem.

315. Ob. 6. contra 3. conclusionem. Objectum formale est motivum: sed motivum non potest dari respectu DEI: ergo nec objectum formale, prob. min. Motivum respicit mobile: DEUS non est mobilis: ergo. Confir. 1. Ratio motivi importat indeterminationem: hæc non datur in DEO: ergo. Confir. 2. Motivum est causa cognitionis: atqui non potest dari causa cognitionis Divina: ergo nec motivum. Resp. dist.

dist. min. non potest dari respectu Dei motivum physicum. conc. min. intentionale. subd. strictissime tale. om. latè tale. neg. min. & conf. ad prob. dist. maj. motivum physicum respicit mobile. conc. maj. intentionale latè tale. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Quidam nolunt admittere respectu DEI motivum strictè tale: quæstio est de nomine, de qua non multum litigabo; sed dicam, objectum formale, vel rationem objectivam, & motivum strictè tale non esse idem. Gormaz tamen de DEO num. 321. admittit in DEO potentiam intentionaliter mobilem. Ad i. conf. neg. maj. Etsi potentia sit determinatissima ad cognoscendum, tamen habet objectum formale; quia habet rationem assentiendi, vel cognoscendi objectum. Ad secund. conf. dist. maj. motivum physicum est causa cognitionis. conc. maj. intentionale. subd. strictè tale. om. latè tale. neg. ma. & concess. min. sub eadem distinctione conc. vel neg. conf.

316. Ob. 7. Objectum formale movet ut cognitum: sed DEUS non potest ita moveri: ergo. prob. min. Si objectum moveret ut cognitum, DEUS transiret ab una cognitione ad aliam, ad eoque discurreret: hoc non admittitur: ergo. Resp. dist. maj. movet ut cognitum præviè per aliam præcedentem cognitionem. neg. maj. per hanc ipsam cognitionem, ad quam movet. conc. maj. & sic dist. min. neg. conf. ad prob. dist. maj. si moveret ut cognitum per aliquam præcedentem cognitionem. conc. maj. secus. neg. maj. & conc. min. neg. conf. Movere ut cognitum necessariò non plus dicit, quàm objectum formale non move, nisi quando cognoscitur; aliás enim non potest esse ratio assensus: est autem objectum formale indifferens, ut cognoscatur, vel per actum præsum, vel tantum per ipsum actum, cuius est objectum formale. Ab hominibus quidem ordinariè censetur cognosci per apprehensionem præsum (quamvis de hoc dubitare liceat in ordine ad prima principia) at non ita à DEO.

317. Ob. 8. Objectum formale debet antecedere, vel comitari scientiam: sed creatura nec antecedit, nec comitantur scientiam DEI: ergo non sunt objectum formale. Conf. SS. PP. Dionysius, August. Anselmus, negant, veritates creatas esse objectum formale cognitionis Divinæ: ergo. Resp. neg. maj. Sufficit, si sit ratio assensus: ad summum debet præcedere objectum physicè motivum, quod est causa cognitionis. Ad confir. dist. ant. negant esse objectum physicè, vel strictissime motivum. conc. ant. latius dictum motivum. neg. ant. & conf. Sed de textibus istorum SS. PP. iterum, quando de cognitione possibilium.

318. Ob. 9. Infinitæ scientiæ non est proportionatum objectum finitum: ergo nulla creatura est objectum proportionatum scientiæ Divinæ. Conf. Voluntas Divina, quia infinita, non movetur necessariò ab ullo objecto creato: ergo neque intellectus Divinus. Resp. dist. ant. non est proportionatum in ratione perfectionis. conc. ant. in ratione attingibilitatis. neg. ant. & conf. Certè intellectus Angeli spiritualis cognoscit etiam inferiora materialia, licet minus perfecta: imò omnipotentia infinita producit effectus finitos. Ad conf. conc. ant. neg. conf. Voluntas Divina, quia libera, potest moveri ab aliquo

creato, vel non: unde etiam creature sunt objectum formale, saltem secundarium, respectu aliquius voluntatis Divinæ; quia de facto sunt aliqua ratio saltem secundaria eas volendi: sed hoc non necessariò; quia potuisset DEUS libere eas non habere pro objecto formalis: at intellectus Divinus est potentia necessaria, debetque cognoscere omnia possibilia, & omni modo: adeoque etiam creature sunt necessariò aliqua ratio cognitionis Divinæ.

QUÆSTIO II.

De Scientia Simplicis Intelligen-
tiae.

ARTICULUS I.

Quomodo DEUS cognoscat creature possibilia.

319. Notandum 1. aliam esse possibi-
litàtem extrinsecam, aliam intrin-
secam.

Prior, quæ etiam activa, & causalis vocatur, est causa, seu potentia aliquid producendi; unde universalis extrinseca possibilitas rerum creatarum omnium est omnipotentia DEI. Altera, quæ etiam passiva, & formalis dicitur, est aptitudo ad existendum: sive non repugnantia, aut consonantia prædicatorum. Hanc authores aliqui, etiam ex nostris, negant: sed admittunt longè plures, eāmque adhuc Angeli-
cus 1. part. quest. 25. art. 3. in corp. ubi ait: *Dicitur autem aliquid possibile, vel impossibile absolute ex habitudine terminorum: possibile quidem; quia prædicatum non repugnat subiecto scilicet.* Et sanè quando DEUS cognoscit aliquid producibile, non cognoscit tantum seipsum, vel omnipotentiam suam; hæc enim non est producibilis. Rursus omnipotentia habet relationem, seu respectum ad possibilias: ergo est ab ipsis distincta. Tandem quando dico: *Alter mundus possibilis non existit: juxta omnes verum dico: at adversarii hanc propositi-
onem difficillime explicant; nam sensus esse non potest: Omnipotentia DEI non existit: alium au-
tem sensum, quem assignabunt, nisi alter mundus possibilis sit aliquid distinctum ab omnipotenti-
tia? Sed hæc potius ex Metaphysica supponenda, quàm probanda sunt.*

320. Notandum 2. ex Gormaz de DEO num. 322. multipliciter aliquid posse cognosci, in se, in alio, propter aliud, ex alio, & ad modum alterius. Cognitio rei in se est cognitio rei directa, & immediata propter ipsius rei propriam veritatem. Cognitio rei in alio est cognitio rei in medio habente connexionem, vel ordinem ad illam, quando nempe medium directè cognitum ratione suæ connexionis determinat ad simul cognoscendum mediè terminum connexionis, taliter per modum obliqui; quia scilicet objectum plenè, & adæquatè cognosci non potest, quin cognoscatur simul aliud, e.g. si cognoscatur causa ut talis, cognoscitur etiam ejus effectus. Si hic ordo, vel connexionis est metaphysica, dicitur res cognosci propter aliud: & comparari hæc cognitio aliquo modo potest cum visione speculi, quod quis intuendo simul videt objecta ab eo repræsentata. Cognitio rei ex alio est cognitio discur-